

ENIGE OPMERKINGEN OVER DE PAARDEKOSTEN ZOALS DEZE IN HET
CONCEPT-RAPPORT 159 ZIJN BEPAALD

De kosten per paard worden berekend op f.620,- voor de Wouden, f.775,- voor Overijssel en f.800,- à f.900,- voor O.Noordbrabant (zie bladz. 26). Vooral de kosten voor het laatste gebied komen hoog voor. Het is gewenst deze te controleren.

Het aantal uren, dat de paarden gemiddeld maken zijn gesteld op 900 en 1100 uur. Ook dit dient te worden nagegaan. Op grond van bovenstaande kosten en werkuren wordt voor gemiddelde omstandigheden 80 cent per pu. aangehouden.

Aantal pu., welke worden gemaakt.

Deze worden berekend in bijlage I. Excl. de diverse uren voor veeverzorging (bijv. bieten uit de kuil halen) en melken bedraagt het aantal pu. voor

de Wouden	+ 775 pu.
Overijssel	+ 850 pu.
O.Noordbrabant	+ 950 pu.

In deze uren zijn niet begrepen de pu. voor veeverzorging en melken.

Wij ronden echter de uren wat naar boven af en komen dan tot de volgende aantallen uren per paard:

de Wouden	800 uur
Overijssel	900 uur
O.Noordbrabant	1000 uur.

De kosten excl. voeding.

a) verzorging. Bij de akkerbouwbedrijven wordt 125 ma. per paard voor verzorging gecalculeerd. In de Wouden is van 100 mu. uitgegaan. Deze uren worden lager verondersteld, daar de dieren meest in de wei lopen. Omdat het echter slechts één paard betreft, is hier echter voch 125 mu. aangenomen. Voor de beide andere gebieden is uitgegaan van de standaardnorm - minus 10%.
(Overeenkomstig van Nes).

Van de paardekosten werd in Juli 1946 een enquête gehouden. De resultaten van 5 bedrijven worden gegeven in bijlage II. Op grond hiervan zijn de kosten voor afschrijving tuigen en hoefbeslag aangenomen, zoals in bijlage V is aangegeven.

Voederkosten.

Ook hierover worden in Bijlage II oriënterende gegevens vermeld. Over het algemeen is het paardenwerk op het zandbedrijf licht. Van een zandbedrijf wordt de voederbehoefte als volgt berekend:

Tabel 1.

Maand	Arbeids- uren p. paard	Prestatie- klasse	Voederbehoefte per dag			Voederbehoefte per 30 dgn.		
			dr.st. kg	v.r.e. kg	z.m.w. kg	dr.st. kg	v.r.e. kg	z.m.w. kg
Jan.	30	2	14	0,58	5,2	420	17,4	156
Febr.	30	2	14	0,58	5,2	420	17,4	156
Maart	70	4	16	0,79	6,7	480	23,7	201
April	90	5	17	0,91	7,5	510	27,3	225
Mei	50	3	15	0,69	6,0	450	20,7	180
Juni	120	5	17	0,91	7,5	510	27,3	225
Juli	90	5	17	0,91	7,5	510	27,3	225
Aug.	120	5	17	0,91	7,5	510	27,3	225
Sept.	80	4	16	0,79	6,7	480	23,7	201
Oct.	100	5	17	0,91	7,5	510	27,3	225
Nov.	100	5	17	0,91	7,5	510	27,3	225
Dec.	60	4	16	0,79	6,7	480	23,7	201
Totaal	940					5790	290	2445

De behoefte aan z.m.w. in de weideperiode eind April - half Nov. bedraagt + 1.250 kg z.m.w. De voederbehoefte ruwvoeder en krachtvoeder laat zich als volgt berekenen: Tabel 2.

	Wouden	Overijssel	O.Noordbrabant
Voederbehoefte per paard ¹⁾	2.250	2.400	2.500
Hiervan uit grasland	1.200	± 1100 (85% ²⁾ van 1250)	± 1100 (85% ²⁾ van 1250)
Aanvullen met ruwvoerders en krachtvoer	1.050	1.300	1.400

Mede op grond van gegevens uit Bijlage II wordt het verbruik van ruwvoerders per paard als volgt geschat in de verschillende gebieden.

Tabel 3.

	Wouden kg	Overijssel kg	O.Noordbrabant kg
Voederbieten	800	1.500	2.000
Hooi	2.750	2.000	1.500
Haverstro	500	1.200	1.500
Stoppelwortelen	-	-	500

1) Deze is gevarieerd naar omstandigheden.

1) Hoger geschat, daar de paarden hier wegens het grotere aantal uren voor het bouwland meer stalvoeding zullen ontvangen.

De voederwaarde van deze kwantiteiten bedragen:

Tabel 4.

	Voederwaarde		Wouden		Overijssel		O.Noordbrabant	
	v.r.e. %	z.m.w.	v.r.e. kg	z.m.w. kg	v.r.e. kg	z.m.w. kg	v.r.e. kg	z.m.w. kg
Vcederbieten	0,7	9,5	6	76	10	143	14	190
Hooi	5,4	32,4	148	891	108	648	81	486
Haverstro	1,3	17,0	7	85	4	204	20	255
Stoppelwortelen	0,8	8,7	-	-	-	-	4	44
Totaal	-	-	161	1052	122	995	119	975

Hieruit blijkt, dat in de Wouden de aangenomen hoeveelheden ruwvoeder ongeveer de behoefte dekken. Er wordt ook maar weinig krachtvoeder gegeven. Volgens de administratie 72 kg. Ingecalculeerd is $1\frac{1}{2}$ mud haver. Er is dus nog enige reserve ingecalculeerd.

In Overijssel is er een tekort aan 300 kg z.m.w., welke door krachtvoeder moet worden gedekt.

Volgens de administratie vervoedert men in Overijssel + 500 kg haveren 250 kg rogge. De zetmeelwaarde hierin bedraagt $5 \times 60 + 2,5 \times 70 = 475$ kg z.m.w. Er zit hier dus een extra gift in van + 175 z.m.w.

In Noordbrabant moet nog 425 kg z.m.w. door krachtvoeder worden aangevuld. In Noordbrabant wordt volgens de administratie gevoerd 900 kg haver en 35 kg rogge. 900 kg haver heeft een z.m.w. van 540. Hieruit concludeert men dus ook een reserve van 100 kg z.m.w.

Ten einde de voederkosten te kunnen berekenen worden in Bijlage IV de graslandkosten berekend en in bijlage V de kosten van hooi. Bij voederbieten wordt met onderstaande globale berekening voor de 3 gebieden volstaan, waaruit een bietenprijs van f.22,- ressorteert Productiekoosten voederbieten.

Arbeidsuren	720 mu. à f.1,08	f.787,-
	145 pu. à f. 0,75	f.109,-
	werktuigen	f. 56,-
	zaaizaad 20 kg à f.2,-	f. 40,-
	Bemesting: 100 kg N à f.1,04	f.104,-
	90 kg P ₂ O ₅ à f.0,78f.	f. 70,-
	270 kg K ₂ O à f.0,32	f. 86,-
	Stalmest direct en indirect	f. 82,-(als bij aard.)
	Pacht	f. 58,-
	Rente omlopend kap.	f. 22,-
	Diverse kosten	<u>f. 20,-</u>
Transporteren		f.1434,-

Transport	f. 1434,-
Af: loof	f. 100,-
Opbrengst 80.000 kg	f. 1334,-
Kosten per ton	f. 22,-

Berekening van de paardekosten.

In bijlage V worden de kosten van een pu. berekend.

Een samenvatting volgt hieronder:

	Onze berekening (voorcalculatie 51/52)			Rapport 159 (nacalculatie 50/51)		
	Wouden	Overijsel	O.N.Brabant	Wouden	Overijsel	O.N. Brabant
verzorging	135	173	173	107	183	174
krachtvoer + stro	22	213	259	39	203	312
kosten grasland en voeder- gewassen	398	373	346	350	300	250
diverse kosten	153	148	162	124	90	125
Totaal	708	907	940	620	774	861

De kosten worden derhalve nog hoger berekend dan in No: 159 is aangenomen.

Echter dient in aanmerking te worden genomen, dat het in rapport 159 een nacalculatie over 1950/51 betreft, welke ongewijzigd in '51/52 is aangenomen.

thans

De kosten per pu. zijn voor de verschillende gebieden als volgt berekend:

Wouden	87 ct
Overijsel	100 ct
O.Noordbrabant	93 ct

Opgemerkt dient te worden, dat de berekeningen geheel bepaald worden door de z.m.w.-behoefte waarvan wordt uitgegaan. Verder wordt bij de huidige berekeningen zoveel ruwvoeder ingecalculleerd, dat het krachtvoeder, dat wordt gegeven nog vrijwel nodig is om de behoefte te dekken.

Het enige wat deze opstelling eigenlijk geeft, is inzicht in de verhoudingen, zover deze ten aanzien van de paardekosten op het gemengde zandbedrijf liggen.

's Cravenhage, 28 September 1951.

Ir J.A.W. van Heusden

1) Zie naschrift bij bijlage IV

BEREKENING AANTAL PU., WELKE OP DE TYPEBEDRIJVEN (GEMENGDE) WORDEN
BESTEED

	Norm pu.	De Wouden		Overijssel		O.Noordbrabant	
		ha	Totaal	ha	Totaal	ha	Totaal
Bouwland: grondbewerking	50	1.05	52	2.90	145	4.95	248
alg.boerderij-uren	15	1.05	16	2.90	45	4.95	44
Rogge	45	0.30	14	1.10	50	2.10	95
Haver	45	0.20	9	0.75	35	1.70	77
Aardappelen	70	0.40	28	0.75	53	0.80	56
Voederbieten	80	0.15	12	0.30	24	0.35	28
Grasland	30	8.95	270	7.10	213	5.05	152
Nagewassen	80	0.45	36	1.20	96	2,-	160
Hooien	35	4.90 (55%)	172	3.55 (50%)	125	1.90 (38%)	67
Kuilen	50	3.60 (60%)	144	1.10 (15%)	55	0.35 (7%)	18
Drogen	20	0.27 (3%)	5	-	-	-	-
Vers vervoeren gras	60	0.27 (3%)	15	- (1%)	-	-	-
Totaal			773		841		945

Diverse uren voor veeverzorging en melken: P.M.

Pu. nodig voor stoppelgewassen:

stoppelwortelen	60	} Gemiddeld 80
knollen	82	
zaaigraan	30	
lupine	37	
mergkool	100	
snijrogge	80	
spurrie	60	

GEGEVENS VOLGENS ENQUETE PAARDEKOSTEN OP ZANDGRONDEN (Juli 1946)

	Balk- brug	Zwoller- kerspel	Raalte	Laag Zelhem	Zwoller- kerspel
Bedrijf: bouwland in ha	4	2½	5½	9	6
grasland in ha	10½	17½	11½	15	20
	14½	20	17	24	26
<u>Voeding:</u>					
Weidegang in maanden	5	5	5	4	5½ à 6
<u>Vervoerd per jaar in kg:</u>					
Hooi	3360	2340	2370	1830	2200
Voederbieten	-	800	1110	-	3350
Haverstrohaksel	-	-	900	1800	-
Kuilvoer	-	900	-	-	-
Wortelen (rode)	-	-	-	-	900
<u>Krachtvoer</u>					
haver	784	-	390	295	400
meel	-	-	425	270	-
<u>Hoefbeslag:</u>					
Aantal nieuwe hoefijzers per jaar	8	8	12	12	20
Aantal maalverleggen	5x	6x	3x	3x	7x
<u>Tuigen:</u> (bestaan algemeen uit hoofdstel, borst en schoftstukken en leidsels)					
Levensduur in jaren	10	10	10	10	10
Onderhoudskosten geschat in 1946	9,-	10,-	10,-	10,-	7,-
<u>Veeartskosten</u>	5,-	5,-	20,-	15,-	15,-

OMREKENING VEESTAPEL TYPEBEDRIJVEN OP EENHEIDSDIEREN

	De Wouden	Overijsel	O.Noordbrabant
melkkoeien x 1	11.2	9,-	6.5
jongvee x 0,4	3.0	2,8	2.1
paarden x 1	1.-	1.-	1.-
	15.2	12.8	9.6
Oppervlakte grasland	8.95 ha	7.10 ha	5.05 ha
hiervan gehooïd (opp. x $\frac{1}{2}$) ¹⁾	2.45	1.75	0.95
" gekuïld (opp. x $\frac{1}{3}$) ¹⁾	1.20	0.40	0.12
" gedroogd en vers gevoerd (opp. x $\frac{1}{5}$)	0.10	-	-
Aftrek totaal	3.75 ha	2.15 ha	1.07 ha
Resteertvoor beweiding	5.20 ha	4.95 ha	3.98 ha
Oppervlakte per eenheidsdier	<u>+ 0.35 ha</u>	0.39 ha	<u>+ 0.40 ha</u>

Daar een paard een gunstig effect heeft op het weidebestand is de oppervlakte grasland per paard wat nodig is voor de weidegang voor de Wouden op + 30 are en voor ^{de} beide andere gebieden op + 35 are gesteld.

1) Hierbij is rekening gehouden, dat de hooiperiode en kuilperiode valt in tijden met grotere grasgroei, zodat naar verhouding meer voeder aan de weidegang wordt onttrokken, dan men op grond van de duur van de groeiperiode van de snede zou veronderstellen.

BEREKENING VAN DE GRASLANDKOSTEN

	Wouden	Overijssel	O.Noordbrabant
<u>Arbeidskosten:</u>			
mu à f.1,08	76,- (70)	59,-(55)	59,-(55)
paardekosten à f.0,75	22,- (30)	22,-(30)	22,-(30)
kosten werktuigen	71,-	76,-	66,-
<u>Bemesting:</u>			
stikstof à 1.04	90,- (87)	71,-(68)	68,-(65)
P ₂ O ₅ à 0,78	46,- (59)	48,-(62)	55,-(70)
Kali à 0,32	27,- (85)	27,-(83)	24,-(75)
stalmest à 8.25	58,- (7 t.)	35,-(4 t.)	20,- (2½ t.)
pacht	84,-	64,-	65,-
diverse kosten	10,-	10,-	10,-
	484	417	389
Oppervlakte per paard (bijl.III)	30 are	35 are	35 are
Kosten per paard	145,-	146,-	136,-
Zetmeelwaarde-opbrengst per ha (schatting)	3500	2800	2500
Kosten per kg z.m.w.	14 ct	15 ct	15½ ct
<u>Naschrift</u>			
Zetmeelwaarde uit grasland voor voeding paard naar ingecalculeerde opp. van 30 resp. 35 are	1050	980	875
Volgens tabel 2	<u>1200</u>	<u>1100</u>	<u>1100</u>
Meer ingecalculeerd dan volgens opp.	150	120	225

Het verschil is voor Brabant wel wat groot. Het ware mogelijk beter geweest de opp. grasland hier 5 are groter te stellen, waardoor de kosten per paard met f.20,- stijgen of met 2 ct per uur.

BEREKENING VAN DE KOSTEN VAN HOOI

	De Wouden	Overijssel	O.N.Brabant
Arbeidskosten hooien van de snede à 1,08	f. 59,-(55)	76,- (70)	76,- (70)
Paardekosten " " " " à 0,75	f. 23,-(30)	26,- (35)	26,- (35)
Graslandkosten (zie bijl.IV) ($\frac{1}{2}$ ha)	f.242,-	208,-	195,-
Totaal	f.324,-	310,-	297,-
Hooi-opbrengst in kg	4.000 kg	3.750 kg	3.500 kg
Kostprijs r per ton hooi	f. 81,-	f. 82,-	f. 85,-

BEREKENING VAN DE KOSTEN PER PAARDE-JUR

	De Wouden	Overijsel	N.Brabant
1. verzorging à 90 ct+20 % soc.l.= 1.08 p.u.	f.135,- (125 u)	173,- (160 u)	173,- (160 u.)
2. <u>Afschrijving:</u>			
Aanschaffingswaarde f.950,-			
Slachtwaarde f.600,-			
Aantal gebruiksjaren 15			
Afschrijving per jaar	23,-	23,-	23,-
3. Rente 4% van + f.800,-	32,-	32,-	32,-
4. <u>Tuigen:</u> Afschrijving op tuigen f.150,-			
in 10 jaar	15,-	15,-	15,-
Onderhoud tuigen	15,-	15,-	15,-
5. <u>Hoefbeslag:</u>			
Vierkant beslaan à f.9,-	18,- (2x)	18,- (2x)	27,- (3x)
Nagleggen à f. 5,-	25,- (5x)	30,- (6x)	35,- (7x)
6. <u>Vecarts</u>	15,-	15,-	15,-
Totaal excl.voederkosten	283,-	321,-	335,-
<u>Voederkosten</u>			
Grasland	145	146	136
Hooi à resp.f.81,-,f.82,- en f.85,-	223(2750)	164(2000)	128(1500)
Haverstro à f.25,-	12(500)	30(1200)	38(1500)
Voederbieten à f.22,-	18(800)	33(1500)	44(2000)
Rode wortelen à f.20,-	-	-	(500)
Totaal grasland en ruwvoeder	398	373	346
<u>Krachtvoer</u>			
Haver à f.28,75	22 (75)	144(500)	259(900)
Rogge à f.27,75	-	69(250)	-
Voederkosten totaal	420	586	605
Totale kosten	703	907	940
Productie stal mest per paard			
5/8 x f.36,-	f.22,50		
Strooisel 500 kg à f.25,-	f.12,50		
Saldo	1/2 . 10	1/2 . 10	1/2 . 10
Netto-kosten	693	897	930
Aantal pu.	800	900	1000
Kosten per pu.	87 ct	100 ct	93 ct